

Дмитро РУДНЄВ

курсант ННППФПП

Інна ШИНКАРЕНКО

доцент кафедри гуманітарних

дисциплін та психології

поліцейської діяльності

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук,

доцент

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ ПСИХОЛОГА ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЯК ПРОВІДНИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

У цей час у Міністерстві внутрішніх справ активно залучають службу психологічної підтримки, діяльність якої спрямована на допомогу працівникам після стресових ситуацій, відбір кандидатів для навчання та служби в системі МВС, використання сучасних психологічних методів для пошуку злочинців і залучення психологів до оперативної діяльності. Також у цій службі особлива увага приділяється дослідженню особистості кримінальних правопорушників, що відображається у літературі все ширше і ширше.

Одним із основних завдань психолога в рамках цієї служби є створення психологічного портрету кримінального правопорушника. Для цього психолог разом із оперативними підрозділами поліції проводить аналіз місця вчинення злочину з метою встановлення стилю (почерку) правопорушника. Інформація, яку використовують для цього включає:

Основні характеристики потерпілої особи (вік, зовнішність, стать, матеріальний стан).

Особливості місцевості, де сталося правопорушення.

Деталі самого злочину (час, знаряддя, місце нанесення удару).

Такий аналіз допомагає створити профіль правопорушника та сприяє розумінню його особистості та мотивацій [1].

На основі знань про поведінку та психологічні особливості людей, психолог може створити психологічний портрет кримінального правопорушника. Цей портрет дозволяє оперативним працівникам поліції скоротити список підозрюваних. До того ж, використовуючи цей портрет, поліція може більш детально опитати свідків та інших осіб, пов'язаних із жертвою, що сприяє розслідуванню [2].

Забезпечення психологічної підтримки оперативним працівникам

поліції має особливість: психолог може надавати цю підтримку дистанційно через мобільний зв'язок, використовуючи відеоконференції та інші засоби. Або ж психолог може бути присутнім безпосередньо під час кримінального розслідування. Психолог може консультувати щодо стратегічних питань під час допиту кримінального підозрюваного, використовуючи методи, такі як поліграф та спостереження за мімікою та невербальною поведінкою під час допиту [3].

Також важливо відзначити, що психолог повинен бути включений у розслідування ситуацій, пов'язаних із суїцидом. Часто злочинці намагаються замаскувати вбивства як самогубства, оскільки суїцидальна поведінка має свої відмінності. Використовуючи психологічний підхід, можна визначити, чи справжній це суїцид, чи було все сплановано. Аналізуючи творчість особи та опитуючи родичів і знайомих потерпілого, психолог зможе встановити, чи це справді був суїцид, чи ж вбивство [4].

Допит – це необхідна складова частина процедур досудового й судового розслідування. Основні аспекти цього процесу визначаються психологічними особливостями, що впливають із правових вимог та процедур, пов'язаних із результатами розслідування. Головна мета залучення психолога до цих процедур полягає у встановленні достовірності інформації, уникненні впливу зі сторони слідства, батьків чи адвоката. Під час відтворення подій дитина може переживати страхи, і психолог може запобігти психічним травмам, вплинувши на процес таким чином, щоб уникнути психологічного стресу для дитини [5, с. 202-204].

Системне вдосконалення захисту прав дитини та забезпечення справедливості у судових процедурах неможливе без участі психологів. Чинне законодавство України не повністю враховує можливості психологів у кримінальних справах. Тим не менше, це не заважає створенню єдиної системи психологічної підтримки дітей, що стали жертвами насильства у кримінальних справах. Отже, для вирішення цієї проблеми доцільно було б створити центр психологічної підтримки у кримінальних провадженнях. Цей центр об'єднає правоохоронні органи, прокуратуру, судову систему та адвокатів, щоб забезпечити неповнолітнім жертвам насильства захист від повторної психологічної травми. Створення такого центру потребує не лише законодавчого визначення, а й розробки конкретних алгоритмів роботи психологів у різних типах злочинів.

Список використаних джерел

1. Чорна В. М. Використання кримінологічного профайлінгу у здійсненні оперативно-розшукової діяльності. URL : <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2020/04/СЧорна.pdf> (дата звернення: 16.11.2023).
2. Демків Р. Я. и др. Система психологічних знань і навичок співробітників Національної поліції України. 2019. (дата звернення: 16.11.2023).
3. Кретчак О. М. Значення психологічного забезпечення в реалізації професійної діяльності слідчих. С. 190. URL : <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/>

2203/1/4_2017.pdf#page=191 (дата звернення: 16.11.2023).

4. Макаренко С. С. Особливості використання судово-психологічної експертизи в кримінальному процесі. Збірник наукових праць. Проблеми сучасної психології. 2010. № 7. (дата звернення: 16.11.2023).

5. Козлова А. Г. Психологічне супроводження кримінальних проваджень як ефективний метод забезпечення об'єктивного розслідування. URL : <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4233/4162> (дата звернення: 16.11.2023).

6. Шинкаренко І. О. Застосування профайлінгу в оперативно-розшуковій діяльності: проведення оперативного опитування. Шляхи реформування кримінальної поліції: вітчизняний та зарубіжний досвід [Текст]: матеріали Міжнар. наук.-практ. круглого столу (Київ, 18 лют. 2022 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад., внутр. Справ, 2022. 248. С. 199-201. (дата звернення: 16.11.2023).

Ілля ОРЕХОВ

магістрант ФПФППД

Інна ШИНКАРЕНКО

доцент кафедри гуманітарних

дисциплін та психології

поліцейської діяльності

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук,

доцент

ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ

Дуже часто, з моменту початку воєнного стану частіше працівникам в різних сферах стає знайомим стан, коли несподівано виникає відчуття постійної стомленості, з'являється вкрай дивне відчуття, ніби всередині щось зламалось: до всього стає байдуже. Робота чи справа, що так подобались, яким віддавав усього себе, що були важливою частиною життя, тепер не тішать, а дратують, спілкування з колегами, родиною викликає негативні емоції. Єдина думка : скоріше б закінчився цей та наступний робочий день. Навіть звичні дрібні щоденні ритуали, що дарували задоволення, почали дратувати. Цей стан, знайомий багатьом, вчені-психологи називають «синдром емоційного вигорання».

Емоційне вигорання, на думку більшості науковців, визначається як «...набутий стереотип емоційного реагування найчастіше в межах професійної поведінки. З одного боку, воно дає змогу людині дозувати та економно використовувати енергетичні ресурси, а з іншого – спроможне негативно впливати на виконання професійної діяльності, стосунки з партнерами по спілкуванню та службі» [1].